

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรมสังคม

วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

เลขที่ 52/437 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

“หุ่นยนต์ดินสอ” เทคโนโลยี-นวัตกรรมชุมชนดูแลผู้สูงอายุ

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลห้วยงู อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

ความเป็นมา

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลห้วยงู อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ปัจจุบันมีสมาชิก 1,388 คน คิดเป็น 23.6% ของจำนวนประชากรในตำบลที่มีอยู่จำนวน 5,665 คน เป็นกองทุนที่จัดบริการสวัสดิการชุมชนต่อสมาชิกในเรื่องเกิด แก่ เจ็บ และเสียชีวิต

สำหรับพื้นที่ตำบลห้วยงูมีโครงสร้างประชากรซึ่งประกอบด้วยผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามแนวโน้มของสังคมไทยที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยจำนวนผู้สูงอายุในพื้นที่ของเทศบาลตำบลห้วยงู มีจำนวนผู้สูงอายุจำนวน 1,296 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 5,665 คน หรือคิดเป็น 22.9% โดยมีผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ จำนวน 359 คน (หรือคิดเป็น 27.7% ของจำนวนผู้สูงอายุโดยรวมของพื้นที่ แสดงถึงความ เป็นปัญหาพร้อมของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนกับประชากรของเทศบาล)

กิจกรรม

1. ในปี พ.ศ. 2560 องค์กรในพื้นที่ 9 เครือข่าย ประกอบด้วย (1) กองทุนสวัสดิการชุมชน (2) กองทุนสุขภาพ (3) วัด (4) วัดในตำบลห้วยงู (5) อสม. (6) ชมรมผู้สูงอายุ (7) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (8) โรงเรียน (9) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สร้างองค์กรความร่วมมือทำงานร่วมกันเพื่อจัดการสุขภาพและดูแลผู้สูงอายุ โดยจัดตั้ง “บริษัทสร้างสุขตำบลห้วยงู” มีการประสานกับสภาองค์กรชุมชน และสถานีตำรวจ และเครือข่ายอื่นทั้งในและนอกตำบล มีการจัดประชุมทุกเดือน

2. ในปี พ.ศ. 2561 บริษัทสร้างสุขตำบลห้วยงู ได้มีการจัดวางยุทธศาสตร์ 5 ด้านด้วยกัน คือ (1) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านสุขภาพ โดยให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองและคนในครอบครัวและแนะนำคนในชุมชนได้ (2) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านสังคม มีการส่งเสริมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุหรือศูนย์บริการและในโรงเรียนผู้สูงอายุ (3) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการปรับสภาพแวดล้อมในบ้านให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น ห้องน้ำ แสงสว่าง และความสะอาด (4) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ มีการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการออม และ (5) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านสวัสดิการ โดยจัดสวัสดิการให้ผู้สูงอายุ นอกเหนือจากสวัสดิการของรัฐ

3. เฉพาะบทบาทของกองทุนสวัสดิการชุมชน ก็ยังคงทำงานไปตามกรอบงานที่มีอยู่ คือ ให้ความสำคัญต่อการวางแผนการดูแลผู้สูงอายุแบบบูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ด้วยการมีแนวทางการดำเนินงานที่เน้นให้สมาชิกและคนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน และสามารถมีส่วนร่วมได้ในทุกขั้นตอน

4. ในปี พ.ศ. 2562 มีการนำร่องใช้เทคโนโลยี “หุ่นยนต์ดินสอ” ตอบโจทย์ผู้ป่วยติดเตียง โดยบทบาทของกองทุน LTC ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ที่ทำงานร่วมกับเทศบาลตำบลห้วยงู

4.1 หุ่นยนต์ในกิจการ รพ.สต.

หุ่นยนต์ดินสอ — ช่วยทำงานคัดกรอง แนะนำข้อมูลเบื้องต้น

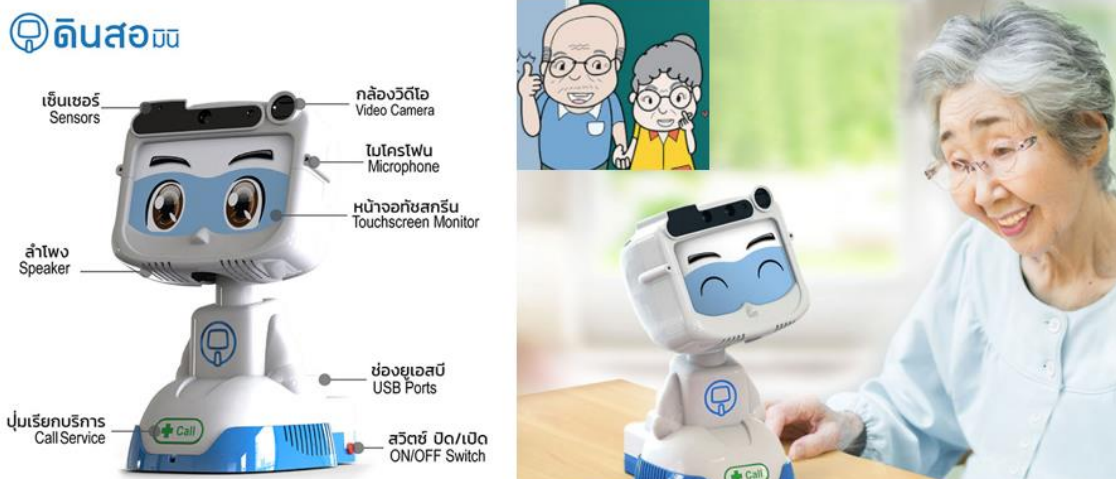
แนะนำทั่วไป

โปรแกรมแจ้งเตือน

ช่วยแบ่งเบาภาระกำลังคน

4.2 หุ่นยนต์ช่วยลดภาระคนดูแล

หุ่นยนต์ดินสอ — ช่วยงานคนดูแล (ดูแลแทนคนดูแล)

ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลห้วยงู มีการนำหุ่นยนต์ดินสอ (ตัวลูก) มาให้บริการกับผู้ป่วยติดเตียง จำนวน 5 ราย (และเป็นสมาชิกของกองทุนฯ) โดยจะมีหุ่นยนต์ดินสอ (ตัวแม่) อยู่ที่ รพ.สต.ห้วยงู ระบบการทำงาน/การส่งข้อมูลต่าง ๆ ของตัวแม่และตัวลูกจะทำงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถตั้งโปรแกรมการทำงานแต่ละวันได้ เช่น การวัดความดัน การแจ้งเตือนยา หรือโปรแกรมสันทนาการ เช่น ฟัง

ธรรมชาติ นอกจากนี้หุ่นยนต์ดินสอยังช่วยเฝ้าระวัง หากผู้ป่วยไม่อยู่ในรัศมี การทำงานของหุ่นยนต์ดินสอก็จะมีสัญญาณแจ้งเตือนไปยัง รพ.สต.

การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือหุ่นยนต์ดินสอมาใช้ทำให้ช่วยแบ่งเบาการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ของ รพ.สต. เช่น กรณีที่เจ้าหน้าที่จะต้องลงพื้นที่ไปทำความสะอาดผลกดทับให้ผู้ป่วยทุก ๆ วัน ก็เปลี่ยนเป็นการสั่งการผ่านแอปพลิเคชันโดยมองผ่านจอและให้ญาติทำความสะอาดแทน หรือญาติสามารถปรึกษาปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยได้โดยไม่ต้องเดินทางมาที่ รพ.สต.

ผลสำเร็จ

ความสำเร็จจากการทดลองใช้งานหุ่นยนต์ดินสอ เป็นกรณีนำร่องตามโครงการความร่วมมือนี้ ได้ทำให้เทศบาลตำบลห้วยงู ได้รับอนุมัติงบประมาณในปี พ.ศ. 2564 จัดซื้อหุ่นยนต์ดินสอเพื่อนำมาใช้งานเพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีอยู่แล้ว 6 ตัวเป็น 62 ตัว เป็นหุ่นยนต์ตัวใหญ่ 1 ตัว สามารถเคลื่อนที่ได้ จะใช้สำหรับดูแลผู้ป่วยที่อยู่กับเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อบริการเสิร์ฟน้ำ เสิร์ฟยา ฯลฯ ส่วนตัวเล็ก 61 ตัว (หุ่นยนต์ดินสอแบบเดิมจำนวน 50 ตัว และหุ่นยนต์ดินสอที่เพิ่มระบบวัดไข้ จำนวน 11 ตัว) สำหรับผู้ป่วยติดเตียงที่อยู่ที่บ้าน

ความใหม่-ความสามารถ

จากความสำเร็จอันเนื่องมาจากการทำงานตามความร่วมมือที่ริเริ่มขององค์กรในระดับชุมชน 9 เครือข่าย เป็นการสะท้อนถึงการสร้างความสามารถขึ้นใหม่ จากความร่วมมือที่ร่วมทำงานระหว่างองค์กรของภาครัฐ (เทศบาลตำบล ซึ่งเป็นกลไกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ รพ.สต. ซึ่งเป็นกลไกของรัฐบาล ส่วนกลาง/ภูมิภาค) กับองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยชุมชน (หมายความว่าหากมีแต่เพียงองค์กรใดองค์กรหนึ่ง หรือภาคส่วนใดส่วนหนึ่งทำงานตามลำพัง ความสำเร็จเช่นข้างต้นย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้)

ความสำเร็จของการบริการที่แสดงถึงควมมีประสิทธิภาพของการบริการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ทั้งในเรื่องของการลดจำนวนกำลังคน ประสิทธิภาพของการดูแล และความแม่นยำของการรายงานและบันทึกข้อมูล เป็นผลมาจากการทำงานโดยนำเอาสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยี (Technology) เข้ามาร่วมใช้เป็นเครื่องมือในการทำงาน รวมทั้งเป็นการนำเอาความรู้ และทักษะต่าง ๆ ของภาคเอกชน ซึ่งเป็นเจ้าของเทคโนโลยี เข้ามามีส่วนประกอบในการร่วมงาน ซึ่งเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมอีกแบบหนึ่งของการทำงานเพื่อจัดการแก้ปัญหาของสังคม

ผลต่อการเปลี่ยนแปลง

ความใหม่-ความสามารถของการนำเอาเทคโนโลยี (และการเรียนรู้การใช้งานเครื่องมือ และการจัดการข้อมูล) ที่เป็นผลมาจากหุ่นยนต์ดินสอ จะนำมาซึ่งประสบการณ์ของการจัดการว่าด้วยการผสมผสานการบริหารงานด้านความรู้ เทคโนโลยี และเครื่องมือ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่สำหรับการทำงานในพื้นที่ชุมชนต่างจังหวัด และพื้นที่ชนบท จะเป็นมิติใหม่อีกมิติหนึ่งของการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่คุ้นเคยกันมาก่อน ทั้งการมีส่วนร่วม

ระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น ผ่านคำว่าการกระจายอำนาจหรือการร่วมมือระหว่างภาครัฐกับองค์กรชุมชน แต่
ในกรณีของเทคโนโลยี การใช้งานเครื่องมือ และการจัดการข้อมูล ที่เข้ามาร่วมกับการให้บริการงานหน้างาน
หรือการบริการตามสภาพกายภาพ จะเป็นรูปแบบหรือมิติอีกแบบหนึ่งของการจัดการความร่วมมือ ที่มีความ
จำเป็นต่อการนำมาใช้รองรับต่อการแก้ปัญหาสังคมมากขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

.....

สำนักประสานเครือข่ายสวัสดิการชุมชน
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ตุลาคม 2563